

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an --- 40 Lei.
Pe jumătate de an --- 20 Lei.

Apare odată în săptămână:
DUMINECA.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și județ Nr. 266.

Pentru școala noastră.

Chestiunea școlii noastre a ajuns într'o nouă fază. Dovadă măsurile luate de Ven. Consistor eparhial, prin circulara pe care, pentru importanța sa, o publicăm la loc de frunte.

Conducătorii oficiilor parohiale vor avea datoria s'o publice, în întregime, prin sfintele biserici, la proximal prilej, adăogând a-i lămurii pe credincioși, și în afară de circulară, despre necesitatea culturală a școlii noastre pentru viitor.

Iată circulară înșasi:

Nr. 2819—1922.

Circulară

cătră toate Oficiile protopresviterale și parohiale și cătră întregul Cler și Popor de sub jurisdicția Consistorului ortodox român din Arad.

După vălmășagul în care ajunsese deo vreme încoaci chestiunea școlii noastre confesionale și înșasi cauza învățământului și a creșterii poporului nostru, ni pare bine, că astăzi putem să aducem la cunoștință obștească o împrejurare, ce pare a fi începutul unei întoarceri spre bine a lucrurilor.

Pe urma tratativelor dintre Biserica noastră și Guvernul țării, am primit adeca dela Prea Veneratul *Consistor mitropolitan* adresa cu Nr. 225 M. din ședința mitropolitană plenară dela 23 aug. v. a. c., pe care pentru importanța ei o vedăm în următoarele:

„In legătură cu notificarea noastră Nr. 95 ex 922 M. Vă aducem la cunoștință, că ancheta școlară propusă prin concluzul congresual din 7/20 Oct. 1921 Nr. 63, s'a ținut aici în Sibiu în zilele din 16—30 August a. c. st. v. La ședințele anchetei, prezidate și conduse de cătră I. P. S. S. Părintele arhiepiscop și mitropolit Nicolae, au luat parte ca reprezen-

tanți ai bisericii P. SS. Lor episcopii Iosif din Caransebeș și Roman din Oradea-Mare, apoi asesorii: Dr. Valer Branișce, Dr. Iosif Blaga, Dr. Ioan Lupaș și Dr. Gheorghe Ciuhandu, iar din partea Ministerului instrucțiunii publice D-nii: Petre Gârboviceanu, Gheorghe Popa-Liseanu, Teodor Aléxeanu și Dr. Ioan Mateiu. In cele din urmă două zile a luat parte la ședințe și Dl. Dr. G. Anghelescu, ministrul instrucțiunii publice.

„Consistorul mitropolitan luând în desbateră raportul delegației noastre și concluziile la cari s'au ajuns în anchetă, și ținând seamă de situația, în care se găesc azi școllele confesionale, a adus următoarea

„Hotărâre:

„1. Consistorul mitropolitan ia act de ancheta școlară ținută în conformitate cu concluzul congresual din 7/20 Oct. 1921 Nr. 63, precum și de rezultatul la care au ajuns delegații bisericii cu delegații Ministerului de instrucție.

„2. Consistorul mitropolitan stă neclintit pe baza concluzelor congresuale Nr. 48/920 și 63/921, dela cari nu se poate abate.

„3. Consistorul mitropolitan intervine la Ministerul instrucțiunii publice, ca în scopul de a putea soluționa definitiv chestiunea școlle confesionale, să instituie o comisiune compusă din persoane competente spre a stabili un *program general de învățământ* sub toate aspectele, înțelegând și pe cel de cult și de minorități, și având în vedere și posibilitățile bugetare ale statului, care program va avea să fie pus la adăpostul fluctuațiilor politice.

„4. *Până când chestiunea se va aranja definitiv prin lege, învățătorii statificați, în mod provizor, să fie repartizați în posturile vacante dela școlle confesionale, în deplin acord cu susținătorii legali ai școllelor.*

„Prin concluziile aceste, luate în deplin acord cu Ministrul instrucțiunii publice, biserica noastră și organele ei rămân în exercierea tuturor drepturi-

lor și datorințelor, garantate prin legile școlare în vigoare, în ce privește susținerea școalelor confesionale. *Învățătorii statificați pe loc vor fi detașați în înțelegere cu organele bisericești, la școalele noastre confesionale, unde vor continua instrucțiunea primară, având a se conforma tuturor dispozițiilor regulamentare azi în vigoare pentru școalele confesionale.* În consecință **comunelor bisericești** ca susținătoare de școale confesionale le revine **datorința de a se îngriji de procurarea și inzestrarea școlii cu cele necesare, ca instrucțiunea să nu stagneze.**

„Ven. Consistorii sunt poftite a aduce aceste dispoziții *la cunoștința organelor subalterne și la cunoștința enoriașilor prin circulare, cari se vor citi în sf. biserică și în cari li-se va arăta importanța și folosul școlii primare confesionale, având totodată a stăruî din toate puterile ca școala confesională să-și poată îndeplini chemarea spre sporirea credinței drepte, spre înaintarea poporului nostru în cele bune și folositoare, și spre întărirea scumpei noastre patrii întregite.*”

*BCU Cluj / Central

După cum se vede din actul și din hotărîrea de mai sus ale P. V. Consistor metropolitan, organele Bisericii și ale Statului au constatat că, și după măsurile mai recente de statificarea pe loc a învățătorilor confesionali, Biserica își are neatins **dreptul de a susține școale** și prin urmare e stăpână, ca până aci, asupra **instituțiunii școlii confesionale** și asupra **averilor școlare confesionale**, iar Statul Român, în situația de azi, are numai **învățător statificați pe loc, și nu are pentru ei școale, ca instituțiune și localuri de învățământ.**

De aceea, pentru a-și respecta reciproc drepturile și spre a nu se oprî pe loc activitatea culturală pentru luminarea poporului, Biserica și Statul au căzut de acord, ca **învățătorii statificați pe loc să-și continue activitatea culturală, în calitatea de detașați ai Statului, în cadrele instituțiunii școlii confesionale** și în edificiile școlare confesionale, dar așa, ca salariile să și-le aibă dela stat. Totuși, funcționând ei ca detașați la școala confesională, vor trebui să respecte toate dispozițiunile legale în vigoare în ce privește învățământul confesional și jurisdicțiunea de control și disciplină a organelor bisericești

cu privire la învățământ și la atitudinea învățătorilor.

In aceasta categorie de învățători, cari au să fie detașați, sunt a se considera și învățătorii, pe cari organele statului i-ar fi numit învățători de stat la școalele noastre confesionale, ale cărora localuri au fost rechiționate pentru a se înființa școale de stat.

Revenirea la calea armoniei constituie un motiv de bucurie pentru Biserică și de folos obștesc pentru înaintarea culturală a Poporului nostru credincios. De aceea **comunele bisericești să-i primească pe învățătorii detașați** (ale cărora nume vor fi aduse la cunoștința comunelor bisericești mai târziu) **cu toată dragostea și să le deie tot sprijinul moral, și să poarte grije de câștigarea grănică a tuturor celor trebuincioase pentru provederea școlii cu cele de lipsă pentru încălzit, curățit, luminat, reparări, etc.**

*

Mai departe: Deoarece învățătorii detașați au caracterul de învățători de stat și vor fi salarizați de către Stat, și deoarece **ei pot revini, dacă o vor, și la îndatoririle lor cantorale** de mai nainte, Consistorul ia și dispozițiunile următoare:

Serviciul cantoral are să fie remunerat de către comuna bisericească separat de salariul dela stat. Și anume, în aceasta privință se vor avea în vedere următoarele dispozițiuni:

1. În comunele bisericești, cari dispun de pământuri școlare **cel puțin de 8 jugăre**, acele pământuri vor fi cedate învățătorilor **sub titlul de cantorat**, pe lângă dreptul de a beneficia și de locuința învățătorescă precum și de grădina școlară intravilană (prevăzută în §. 2 al legii XXVII. din 1907), pe timpul cât vor fi în serviciul școlii confesionale ca învățători detașați și împlinind și funcțiunea cantorală ca mai nainte. Iar în comunele cu pământuri școlare **mai mari de 8 jugăre**, din complexul respectiv li-se vor da în folosință câte 8 jugăre, pe lângă dreptul de cortel în locuința învățătorescă confesională și menționata grădină intravilană, rămânând ca restul de pământ să steie sub administrarea comunei bisericești, pentru trebuințe bisericești-culturale.

De sine înțeles, că în caz de a beneficia cineva sub orice titlu de asemenea pământuri bisericesti-școlare, este dator să plătească și dările după ele.

2. În comunele bisericesti, cari n'au pământuri școlare proprii, învățătorilor detașați va trebui să li-se acorde, pe lângă eventuala locuință în natură și pe lângă grădina școlară intravilană, și oarecare onorar cantoral corespunzător, ce va fi de a se asigura pe calea preliminarului cultural, în rate lunare.

Luând aceste dispozițiuni, Biserica are de gând: să facă cât se poate mai spornică activitatea culturală-morală a învățătorilor și de a împlini, după ale sale puteri, cuvântul biblic (Sf. ev. Matei: XX. 8): „*Chiamă pe lucrători și le dă plata . . .*”

*

În trecut, biserica noastră a lucrat prin școala sa confesională la luminarea poporului, iar școala noastră din trecut a stat și în slujba apostoliei religioase. În numele acestei sfinte frățietăți, care a pregătit la noi terenul pentru lărgirea hotarilor țării, Biserica *ți cheamă acum pe învățători la aceeași colaborare culturală sufletească, care a format în trecut tradiția noastră cea mai frumoasă și țaria noastră cea mai de seamă, și care este merită să rămână și pentru viitor forța noastră de căpetenie: unitatea nedespărțită a sufletului românesc ca și credința și cultură.*

Și, o clipă măcar, nu ne îndoim, că acest glas de chemare, ce o facem cu aprobarea organelor de conducere a Statului nostru, va fi și ascultat din partea *conlucrătorilor noștri de ieri, cari azi nu pot sluji altui ideal, decât acela, care este și al Bisericii, adică: povățuirea Poporului către luminarea culturală sub steagul credinței și consolidarea Patriei pe temelurile sufletești indistrictibile ale credinței și moralei lui Hristos.*

Astăzi apostolii mincinoși cutrieră satele noastre și încearcă să tulbure sufletul senin și curat, creștinesc și românesc, al Poporului nostru, pentru a-l înstrăina de Legea lui și pentru a slăbi legăturile lui cu pământul Țării, care s'a lărgit prin valuri de sânge și prin suferințe fără număr.

Astăzi Poporul simte, mai mult ca ori-

când, trebuința luminării prin carte și ca copilășii lui să umble la școală, să se înfrupteze de carte românească străbătută de învățăturile bisericii noastre și să se împrietenească cu cercetarea sfintei biserici, cu cântările religioase ca în trecut și cu moravurile de buni creștini și patrioți devotați.

Astăzi și conducătorii politici ai Țării simțesc, alătura de Biserică și de Popor, trebuința arzătoare de a se da tuturor cetățenilor și mai ales celor Români, o învățătură de carte întemeiată pe învățăturile Domnului nostru Iisus Hristos, din cari învățături resar cinstitirea de părinți, iubirea de ordine, respectul către diregătorii publice, alipirea către vatra părintească, devotamentul patriotic și toate bunurile morale, prin cari se poate ridică un Popor și o Țară.

În acest chip sunt de a se înțelege acele călduroase cuvinte, cari au răsunat și în ancheta dela Sibiu, de pe buzele delegaților Onoratului Ministeriu al Instrucțiunii și chiar din partea Domnului Ministru, despre marea însemnătate din trecut a școalei noastre confesionale și despre trebuința arzătoare, de a se da și pe viitor Poporului nostru învățătură de carte așezată pe temelile credinței noastre creștinești.

Din motivul acestor fapte și împrejurări, biserica noastră ține și pe mai departe morțiș la școala sa confesională și trăește în nădejdea de bine, că școala noastră confesională, care a slugit, slugește și va sluji pururea acestui ideal creștinesc și românesc, nu înseamnă o cauză perdută, ci chiar din contră: *ea are un viitor frumos și rosturi înalte de împlinit pentru luminarea și fericirea credincioșilor și pentru întărirea Bisericii și a Țării noastre.*

Inceputul acestei înțelegeri sănătoase a situației îl vedem chiar în faptul, că Statul ni redă pe învățători în slujba școalei noastre confesionale, în socotința că ni-s'a făcut o nedreptate când ni-s'au luat învățătorii în afară de lege, și că aceea nedreptate trebuie vindecată și până atunci când dreptul școalei noastre confesionale va fi scris în Noua Constituție a Țării.

De aceea îndemnăm cu toată căldura sufletului nostru pe toți fiii bisericii noastre,

să se pătrundă de gândul creștinesc și patriotic, că numai o Biserică ce îndeplinește și un rol cultural național, și numai o Școală — ca cea confesională ortodoxă română — care stă pe temeliiile lui Hristos și slugeste cu zăl credinței noastre creștinești cât și idealului românesc, pot să ne scape din vârtejul ispitelor ce ne pasc azi Țara și să ne dele o îndrumare sănătoasă pentru viitor.

Toate aceste lămuriri și îndemnuri am dorit mult să între la inima Bisericii noastre vii: Cler și Popor deopotrivă, și ca fiecare să lucreze din răspuțeri pentru îndrumarea lucrurilor într'acolo, ca școala noastră confesională să fie susținută și pe mai departe, nu într'atâta pentru că este ea confesională și că este o instituțiune a Bisericii, ci pentru că este instituțiunea cea mai de seamă, prin care, cultivarea poporului se poate face în modul cel mai armonios cu dezvoltarea din trecut a sufletului românesc și cu îndrumarea cea mai sănătoasă pentru a asigura trăinicia și viitorul Neamului și Țării noastre.

Arad, din ședința consistorială dela 7/20 septembrie 1922.

Ioan J. Papp

Episcop.

Incoronarea.

Iată programul oficial al încoronării: În ziua de 15 Octombrie M. M. L. L. Regele și Regina, împreună cu Familia Regală și capetele încoronate, principii și reprezentanții statelor străine, vor sosi la Alba Iulia.

Suveranii și suita vor fi primiți de membrii guvernului, misiunile străine, foștii miniștri, președinții Corpurilor Legiuitoare cu soțiile și de reprezentanții autorităților.

O companie de onoare — cu muzică și drapel — va da onorurile militare.

La orele 10 a. m. oficialitățile și invitații vor pleca spre Catedrala din Alba Iulia spre a primi acolo pe suverani.

Cortegiului regal va porni peste 10 minute din gara Alba Iulia, spre Catedrală.

La Catedrală vor eși întru întâmpinarea Suveranilor, misiunile străine, principii, membrii guvernului și ceilalți invitați — în număr de 300 cât pot încăpea în biserică. Va urma serviciul divin care va fi oficiat de Mitropolitul Primat, dr. Miron Cristea, înconjurat de toți înalții prelații ai țării: Mitropoliți și Episcopi.

După încoronare — care va avea loc în interiorul Catedralei — M. S. Regele va eși din biserică — sub un baldahin (la 40 m. de Catedrală sub clopotniță) și să va prezintă poporului îmbrăcat în mantie regală, cu coroana Regală pe cap și cu toate insignele Regale.

M. S. Regele va citi — de pe estrada de sub baldahin, — proclamația către popor, pe care apoi, heralzii o vor reciti în cele patru puncte cardinale ale orașului Alba Iulia.

După citirea proclamației, M. S. Regele se va întoarce în Catedrală, spre a depune insignele Regale și, apoi, va merge în apartamentele construite lângă biserică, unde va sta atât cât va fi nevoie pentru ca invitații să treacă în „Sala Unirii“, unde M. M. L. L. Regele și Regina vor face cerc.

După ce M. M. L. L. se vor întreține cu cei prezenți, se va trece în sala de banchet, unde vor lua masa invitații cari au asistat la serviciul divin din Catedrală.

La această masă vor lua parte și președinții și vice președinții Corpurilor Legiuitoare. Ceilalți parlamentari vor lua masa în oraș.

La ora 2 și jum. d. a. va începe revista armatei și defilarea care va ține până la 5 d. a.

MM. LL. regele și regina, principii, suita, membrii guvernului și misiunile străine vor pleca — chiar în sara zilei de 15 Octombrie — spre București și vor sosi, în gara Mogoșoaia în dimineața de 16 Octombrie.

Din gara Mogoșoaia se va forma cortegiul încoronării pentru intrarea triumfală, în Capitală, în Ordinea următoare:

Drapelele tuturor regimentelor; M. S. Regele călare, înconjurat de A. S. R. Principele Moștenitor Carol, Principele Nicolae, capetele încoronate, cari vor asista la serbările încoronării, misiunile străine, corpul diplomatic, ofițerii superiori și suita Regelui.

M. S. Regina și principesele în trăsuri de gală și celelalte principese în trăsuri „a la Daumont“.

Cortegiul va fi încheiat de regimentul de escortă și se va îndrepta spre Mitropolie, unde se va oficia un nou serviciu divin.

După slujba religioasă dela Mitropolie MM. LL. Regele și Regina vor merge la statueta lui Mihai Viteazul împreună cu suita, unde vor primi defilarea cortegiului istoric și etnografic.

Defiliarea va dura până la ora 2 d. a.

În după amiaza aceleași zile va avea loc un prânz de gală la Palat, în timp ce muzicile militare și corurile vor cânta pe toate piețele publice ale Capitalei.

Seara retragere cu torțe și luminații.

Ziua treia a serbărilor încoronării este rezervată reprezentațiilor de gală și populare.

Suveranii vor primi la Arenele Romane omagiile celor 10.000 primari din întregul cuprins al României întregite. Societățile corale vor da concerte; muzicele militare vor cânta în Parcul Carol.

La ora 12 va începe ospățul primarilor care se va face tot în Parcul Carol, unde toate aleele principale — acoperite cu scânduri — vor fi ocupate cu mesele.

Va urma o recepție la Palatul regal și reprezentațiuni teatrale și concerte simfonice.

Congresul preoțesc.

Congresul preoțimei din mitropolia noastră, e contemplat a se convoca pe jumătatea a doua a lunii Octomvrie a. c. Congresul va avea, de data aceasta, notă catihetică în vederea multelor necisități arzătoare, de a se face ca studiul religiunii în școala primară să se propună cât mai bine și cu rezultat.

Chestiunile ce se vor trata, vor avea să se grupeze în jurul temelor următoare: 1) Educația religioasă prin școală. 2) Cine să predea religionea în școala primară? 3) Materia învățământului religios în școala primară. 4) Educația religioasă în școlile profesionale și de ucenici.

În vederea necesității de a se reguła dotațiunea preoțească în mod convenabil misiunii preoțești și condițiilor de trai de astăzi, se va trata și chestiunea dotațiunii preoțești.

Terminul congresului se va vesti mai târziu, pe cale publicistică.

Toți delegații congresuali ai preoțimei sunt invitați a se ocupa stăruitor de aceste chestiuni, studiindu-le pentru prilejul întrunirii congresului.

În interesul cauzei este, ca nu numai delegații, ci și alții frați preoști, cari nădăjduesc să participe la congres, să facă obiect de studiu din aceste teme.

Concluziunile la cari se va ajunge să fie precizate pe scurt și trimise Biroului central al Asociațiunii clerului, până cel mult la 4/17 Octomvrie a. c.

Dr. Gh. Ciuhandu,
președ. secției Arad.

Dela Asociația clerului: „Andrei Șaguna.”

Conferența pastorală de toamnă,

conform dispozițiilor §-lui 7 din regulamentul pentru organizarea despărțămintelor, este ambulantă. Se va ținea în două zile consecutive în vre-una din comunele fruntașe, ori și la centrul despărțământului.

Participarea este obligatorie pentru toți preoții, cateheții, profesorii de religie și absolvenții de teologie de pe teritoriul despărțământului, fără privire de sânt ori nu membri ai Asociației. Cu acest prilej se vor încasa și cotizațiile dela membrii.

Programa conferenței este specificată amănunțit în regulament. Birourile despărțământelor sânt poftite, întrucât n'ar fi făcut'o până acum, să distribue referadele asupra diferitelor chestiuni.

Pe lângă slujba sfintei liturghii, cu predică pentru popor, discursul de deschidere al prezidentului și darea de seamă asupra publicațiilor de cuprins religios-moral și în genere bisericesc cultural, apărute în cursul anului, — Biroul central recomandă a se lua în program și următoarele chestiuni:

1. Importanța școlii confesionale în cultura neamului.

2. Îngrijirea educației religioase a tineretului în legătură cu școala de Duminică.

3. Alcătuirea unui plan analitic al activității pastorale în decursul anului, — după luni și săptămâni, — în legătură cu introducerea unui registru (condică) de evidență.

Acest plan ar avea menirea să înlesnească pe seama preoțimii preocuparea continuă și sistematică de datoriile sale pastorale; iar registrul ar fi o licoană clară a lucrului întreg pe care îl face preotul.

Pentru darea de seamă asupra mișcării literare amintim aici câteva cărți, apărute în 1921/22. Domni referenți mai pot complecta cu cărți, pe cari le-au ceit' cu folos.

Arhiepiscop și mitropolit Nicolae Bălan: Cuvântări rostite cu ocazia alegerii, sfintirii și investirii, Sibiu, 1921. pp. 20. Prețul Lei 2.

„Schisma românească sau Unirea cu Roma”, Sibiu, 1921. „Biblioteca banului păstor”, Nr. 10, p. 54. Lei 2/50.

Un om al bisericii: Români ortodocși și Uniți români, sau Două organizații bisericești române în Ardeal, Sibiu, 1922, p. 80. Lei 10.

Dr. Valer Moldovan, avocat: Biserica ortodoxă română și problema unificării, Cluj, 1922, p. 184. Lei 20.

Île Ioan Beleuță: Convorbiri asupra legăturilor Bisericii cu credincioșii pe baza molitvelnicului, studiu din domeniul teologiei pastorale, prelucrare din limba franceză, Sibiu, 1922, p... Lei 15.

Dr. I. Mateiu: Vacanțele mitropoliei ortodoxe din Ardeal în veacul XVIII, Documente inedite, Cluj, 1922, p. 144. Lei 20.

Prof. Dr. I. Mateiu: Contribuțiuni la Istoria dreptului bisericesc, vol. I. Epoca dela 1848—1868 cu o privire canonică istorică, Bueurești, 1922, p. 412. Lei 45.

Arhim. Ilarion Mircea: Cuvântări bisericești, Roman, 1921, p. 206. Lei 14.

Stefan Meș: Istoria neamului românesc, Sibiu, 1922, p. 180. Lei 25.

I. Nisipeanu: Religia pentru copii, învățământul religiei în școala primară, București, 1922, p. 256. Lei 18.

C. Provian: Sfântul Apostol Pavel, studiu asupra personalității și activității sale practice, Buzău, 1921, p. 88. Lei 8.

Preotul Eugen I. Bărbulescu: Două conferințe: I. Invățătura creștină și curentele social-democrate; II. Câmpul de activitate al preoților în mijlocul poporului, București, 1921, p. 47. Lei 5. (Biblioteca căminului cultural și de ajutor sf. Silvestru).

D. Cornilescu: Adventismul în fața Scripturii, tălmăcire din englezește, București, 1920, p. 27. Lei 2.

D. Cornilescu: Trebuie să țină creștinul Sabatul? traducere, București, 1920, p. 24. Lei 1-50.

Arhim. I. Scriban: Originea Duminicii ca zi de sărbătoare în biserica creștină, studiu liturgic, București, 1921, p. 62. Lei 5.

Pr. Gr. Criveanu: Patimile Mântuitorului, București, 1921, p. 20. Lei 1-50.

Arhim. Iuliu Scriban: Cele șapte cuvinte ale lui Isus pe crucă, tratat de pietate și tâlcuire biblică, București, 1921, p. 64. Lei 5.

Dr. Nicu Cotlarciuc: Ocrotirea Socială și Biserica, curs special ținut la facultatea de teologie pe lângă universitatea din Cernăuți, Cernăuți, 1921, p. 80. Lei 15.

Arhim. I. Scriban: Chemarea preotului, București 1921.

Iconomul Ene Dimitrescu: Combaterea adventiștilor, trei conferințe, Ploiești, 1920, p. 86. Lei 6.

Secretariatul general.

Naționalismul*)

Se vorbește prea mult și nu se vorbește îndeajuns despre naționalism. Din orice lucrări suntem dispuși să facem chestiune de naționalism, fără ca să ne dăm bine seama de noțiunea aceasta, fără încercarea să-l înțelegem. Nu încercăm să ne dăm seama și astfel, în urma superficialității noastre, naționalismul ni-se prezintă ca o noțiune vagă, ori chiar mister. Și nu e bine așa. Cuvântul naționalism, tocmai ca și celelalte înrudite cu el, ca: naționalitate, națiune, patrie, neam ș. a. ș. a. s'a vulgarizat, căci toți îl iau pe buze, dar noțiunea nu i-s'a putut populariza nici până astăzi, pentru că — precum zisei — n'am încercat să-i pătrundem adevăratul înțeles. Au fost mulți cari și-au dat silința să explice naționalismul și celelalte noțiuni înrudite, dar lămuririle în cele mai multe cazuri au fost intenționat falsificate și au scos din naționalism. — nici mai mult, nici mai puțin, decât — un monstru, un Moloch, căruia i-se aduc drept jertfe vieți de oameni. E caracteristic, că cei ce au dat astfel de înțeles naționalismului, s'au îngrijit, ca ei s'ajungă preoți ai idolului, preoți jertfitori, dar cari pe sine nu vreu să se jertfească. Alții s'au pus în centru și au zis, că naționalismul se învârte în jurul lor, precum se credeă în vechime, că Soarele se învârte în jurul Pământului, ca să-l încălzească. Un monstru însă nu poate fi iubit și nu Soarele se în-

vârte în jurul Pământului. Nu putem să primim astfel de explicații. Ne par și absurde hădoase. Nu ne lasă rațiunea și îndeosebi conștiința să le primim. Sentimentul adevăratului-naționalism ne îndeamnă, să respingem tâlcuirile hădoase și absurde. Vom respinge și al treilea fel de argumentație, că naționalismul ar fi o rămășiță din nebulia unor capete, în cari s'a zămislit. Da e nebunie interpretarea falsă și urmările naționalismului astfel tâlcuit sunt dezastruoase. În toată neștiință încă un vrem să rămănem. Noi iubim un neam, simțim în noi sentimentul naționalismului și vrem să știm: ce și pentru ce iubim când ne iubim neamul. Vrem să ne dăm seamă de sentimentele noastre, la cari ținem atât de mult, cari fac parte întregitoare din sufletul nostru și fără de cari ni-se pare că nici n'am mai putea să fim.

Partea cea mai mică a societății e individul. Din această celulă e constituită într'un mod necuprins denanțea noastră. Individul se dezvoltă dezvoltându-și însușirile. Această dezvoltare de cele mai multe ori e pentru conservarea sa, pentru ținerea în viață a eului său. Uneori e pentru societate, pentru oamenii săi mai mult. Aci începe lupta între egoism și altruism și lupta edusă în interiorul omului. Educația îi dă direcția, o conduce în favoarea egoismului, ori a altruismului. Știința omenismii sunt pedagogii buni sau răi, cari îi dau creșterea spre altruism, ori egoism. Dupăcum e în preponderanță educația religioasă-morală, ori cea intelectuală, unii dau drept individului, când acesta lucrează pentru societate, iar alții când toate le face pentru sine, chiar și în paguba societății, când tinde spre asesiarea mulțimii. Într'o măsură oarecare toate religiile propagă altruismul, dar cine arnegă perfecțiunea absolută și în privința aceasta a Evangheliei lui Hristos, când însuș Renau sfârșește cartea sa într'un fel de rugăciune de laudă adusă lui Isus. Creșterea intelectuală, dacă nu-și ia ideile din doctrina Mântuitorului, filozofia care n'ar avea la basă această doctrină, propagă egoismul, căci mintea rece nici nu poate să propage altceva. Mintea rece ne învață să înconjurăm durerea cu orice mijloace, pe orice cale, iar altruismul cuprinde adesea dureri, suferințe, iertări. E esclus, ca ea, mintea rece să nască ideia altruismului. Pentru asta în primul rând avem nevoie de-o credință, că noi, toți oamenii suntem fii iubiți ai uneia și Aceleiaș Ființe.

Representanții doctrinei individualiste sunt îndeosebi Hegel, Stirner, Leopardi, Schopenhauer, Nietzsche și alții. Primul ziceă că „ceea ce isbutește are dreptul să isbutească.“ Urmează, că dacă pot strivi pe cel mai slab, am și dreptul să-l strivesc. Nietzsche stăruie mai mult pentru privilegiile individului, care prin calitățile sale superioare a ajuns să fie un supraom, un „Übermensch“. Tot una face la aceștia, că individul ori chiar supraomul face numai uz de privilegiile acelea, ori abuzează, mai mult de ele. Înaintea lor poate e mai mare un Lenin, un Troztkij, cari

*) S'a cetit la 13. XI. 1921. în ședința a II. ord. a soc. de lectură dela desp. teologic din Arad.

pe ruinele unei țări și din țestele unui neam își clădesc superioritatea, decât un Leouidas, care s'a jertfit pentru patria sa. Nietzsche — precum însuș o spune în cartea sa: „Schopenhauer al Evzieher” — e un învățăcel al lui Schopenhauer, pe care l-a răstălmăcit prin Zarathustra și de nu l-a răstălmăcit, l-a exagerat. Schopenhauer iubiă singurătatea, pentru că gândirea în singurătate îi eră doar egală cu o voluptate a cugetului. Il înțelegem mai bine, dacă cetim pe Maeterlinck. Nietzsche iubiă singurătatea, pentru că aceasta-i satisfăcea orgoliul. Schopenhauer se închideă ntre patru pereți, ca să privească în lăuntrul sufletului său.

(Va urmă.)

INFORMAȚIUNI.

Aviz. Aducem la cunoștința Onor. preoțimi, că Ministerul Cultelor și Artelor a încuviințat pentru suplinirea parohiilor vacante, — întrucât acestea se găsesc la o distanță mai mare de 8 klm. de parohia preotului suplinitor, — *salarul de bază întreg* cu excepțiunea cazurilor când în cuprinsul unei raze de 8 klm. dela parohia vacantă s'ar găsi alți preoți, cari ar putea să suplinească; iar preoților cari suplinesc parohii vacante în cuprinsul unei raze de 8 klm. dela parohia lor, li se cuvine *50% din salarul de bază*. Preoții, cari administreză parohiile din localitățile, unde își au domiciliul *nu vor primi dela stat nici o retribuțiune*.

În urmăre preoții suplinitori vor avea să trimită protopopului lor certificat eliberat de autoritatea civilă locală, prin care se va dovedi, că parohia vacantă se află la o depărtare de 8 klm. sau mai mare de 8 klm. dela parohia preotului suplinitor.

De altcum în privința această să trimis oficiilor protopopești un ordin — circular.

Raport, despre vizitația canonică a P. S. S. părintelui Episcop în comunele protopopiatului Hălmașiu, și despre sfințirea bisericii din Rîșculița, — se va publica în Nrul viitor al acestei reviste.

Pregătiri pentru încoronare. Pentru informarea străinătății de solemnitatea ce se va ține la Alba-Iulia cu prilejul încoronării Suveranilor României, direcțiunea poștelor a luat o serie de măsuri în acest scop. La Alba-Iulia se lucrează la instalarea unei mari instalațiuni de telegrafie fără fir care va fi deservită de peste 50 de funcționari, având legături directe cu centrele principale din Europa. Direcțiunea poștelor a luat măsuri ca o escadrilă de aeroplane să facă serviciu poștal la fiecare jumătate oră cu Bucureștii. Timbrele încoronării comandate la München vor sosi în țară la începutul lunii Octomvrie.

„**Trăiască Regele!**” Cu raport la încoronarea Suveranilor, ziarul Neamul Românesc publică, sub semnătura dlui N. Iorga, următoarele: „Biserica din Alba-Iulia, și tot ce o înconjură, așteaptă pe Suveran și pe Regină; anume evenimente dela granițele noastre sânt de sigur de natură să grăbească un act, de pe urma căruia în provinciile reunite regalitatea poate să capete un și mai mare prestigiu. Cu deosebire în ce privește pe unguri, *regele încoronat* joacă în concepțiile lor un prea mare rol, pentru ca acest factor esențial să nu poată fi lăsat la o parte.” Aderenții partidului național din Ardeal sânt „în astfel de situație, încât nu pot găsi nici o punte de legătură cu adversarii lor”. — „Aceasta nu va împiedica însă pe oricine poate face anumite deosebiri necesare în rostul unui monarh constituțional, să strige în această zi solemnă, orce s'ar fi întâmplat: *Trăiască Regele!*”

Apropos de încoronarea apropiată, care, se vede, tot se face, se anunță, că vor lua parte următorii: Unul din cei doi fii ai regelui Angliei, generalul Franchet d'Esperay din partea Franței, ducele de Genova din partea Italiei (principele moștenitor fiind bolnav), Suveranii jugoslavi și diadocul Greciei împreună cu principesa Elisabeta. Dela celelalte state nu s'a primit încă răspuns. Se mai anunță apoi, că din acest prilej se va tipări o serie de mărci postale festive. Ele vor fi patru feluri și anume: 1. Cu efigia regelui cu cască pe cap. 2. Cu efigia regelui și alui Mihai Viteazul la un loc. 3. Cu efigia reginei în costum de soră de caritate și 4. Regina cu coroana pe cap, în costumul doamnei Chiajna, ținând în mână catedrala încoronării dela Alba-Iulia.

Iancu comemorat în Viena. Duminecă în 17 l. c. societatea academică din Viena, România Jună, a sărbătorit cu mare cinste aniversarea de 50 de ani dela moartea lui Avram Iancu. Demineța s'a oficiat în capela românească parastas, la care au participat toți membrii coloniei române din Viena, în frunte cu ministrul legației noastre dl Cantacuzino și generalul Lupu. După amiază s'a dat o reușită serbare în localul societății România Jună.

Erata. În numărul 37 al revistei noastre, în articolul „Biserici în parcuri” obvin două regretabile erori de tipar: la începutul al doilea în loc de „Sandor” să se citească „Landor”, iar la începutul al treilea în loc de „formează” să se citească „farmecă”.

Pe pagina 6 în toastul părintelui Iancu Ștefănuț, la începutul al treilea în loc de „maturisire” să se citească „maturisare”.

Necrolog. Subscriși cuprinși de nespusă durere, aducem la cunoștința tuturor rudeniilor și prietenilor, că prea iubită și neuitata noastră fiică, *soră și nepoată Genica* a încetat din viață azi după o scurtă, dar grea suferință în etate de 7 ani. Rămășițele pământești ale scumpei noastre defuncte se vor așeza spre vecinică odihnă Miercuri în 15/28 Septemvrie la orele 10 a. m. în cimiterul din loc. Șoimș, la 13/26 Septemvrie 1922. Dormi în pace suflet *nevinovat și*

bland ! Ilie Chebelev preot, Letiția Chebelev n. Țiucra părinți. Letiția F. Chebelev soră. Avesalon Țiucra preot bunic. Livia Țiucra n. Vaculescu, Sofia Chebelev n. Roșca bunice. Număroși, unchi, mătușe, veri și verișoare.

Măintelegeri între frați. Se vestește din Iugoslavia, că principele Gheorghe al Sârbiei, fratele regelui Alexandru, este decis să ia numele de om particular, Gheorghe Caragheorghevici, luptând împotriva curții regale și a guvernului. Gheorghe Caragheorghevici va candida pe lista opoziției pentru a fi ales deputat al scupștinei.

Aviz școlar.

Neputând fi terminate pe 1 Octomvrie n. renovările la alumneele diecezane *înscrierile și începerea lecțiilor* în clasele inferioare (I—IV) ale școalelor normale ort. române din Arad se amână pe zilele de 3/16 și 4/17 Octomvrie.

La înscrieri elevii interni vor achită taxele în alimente și rata primă (700 Lei) din taxa de întreținere în bani, fără considerare, ori de sunt bursier ori solvenți își vor aduce cu sine albiturile prescrise. Ceice nu vor satisface îndatoriri nu vor fi înscriși, nici admiși în internat.

On. Oficii parohiale sunt rugate a aduce acestea la cunoștința elevilor noștri din parohiile pe cari le administrează.

Direcțiunea școlii normale
ort. rom. din Arad.

CONCURSE.

Nr. 19 E. G. B. 1922.

Se publică concurs pentru patru știpeții de câte 200 Lei, eventual 300 Lei anual, din fundațiunea Elena Ghiba Birta pentru anul școlar 1922/23 cu termenul de 4/17 Octomvrie a. c.

Îndreptățiți la aceste știpeții sunt în prima linie rudeniile testatoarei, iar recurenții neînrușiți de religiuinea gr. ort. rom. din comitatele Arad, Bihor, Bichiș și Cenad numai atunci se primesc, când lipsesc competenți dintre rudeni.

Recurenții au să-și înainteze cererile lor la adresa Comitetului Administrativ al fundațiunii Elena Ghiba Birta în Arad, provăzute cu timbrele legale și instruite cu următoarele :

1. Extras din matricula botezațiilor, provăzut cu cauzula parohului local, că și de prezent aparține bisericii ort. române.

2. Rudeniile mai au să adneze și informațiune familiară, prin care pot să dovedească, că sunt înrușiți cu testatoarea.

3. Atestat de paupertate dela diregătoria competentă cu date pozitive despre starea materială a părinților și a recurenților. Acest atestat să fie confirmat prin subscrierea parohului local.

4. Testimoniu școlastic, că au absolvat cel pu-

țin școala elementară cu succes, iar aceia cari au ascultat deja cursuri la vre-o școală medie sau academie respective universitate, să dovedească, că au câștigat astfel de testimoniu, încât pot trece în cursurile superioare.

5. Certificat medical despre starea sanitară.

6. Dacă recurentul a intrerupt studiile, are să dovedească prin act autentic, unde a fost, și ce purtare a avut.

7. Recurentul să arate specialitatea, la care, locul, unde are să urmeze studiile, precum și dacă are ori ba alt știperdiu. Pentru cazul, că recurentul ar fi înscris deja la vre-un institut de învățământ, aceasta să o dovedească prin certificat dela direcțiunea respectivului institut.

8. Fiecare stipendist este obligat, ca după terminarea studiilor să asigure Comitetul Administrativ, că îndată ce își va ajunge scopul dorit și îi va permite starea materială, va depune pentru totdeauna 25 Lei pentru augmentarea acestei fundațiuni.

9. Petițiunile lipsite de condițiunile de mai sus, ori sosite după termenul de concurs, nu se vor lua în socotință.

Arad, la 30 August (12 Septemvrie) 1922.

Pentru Comitetul Administrativ
al fund. Elena Ghiba Birta:

Joan J. Papp m. p.
Episcop.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea parohiei vacante (a doua) din Macea, (jud. Arad), la ordinul Ven. Consistor de sub Nr. 2260/922, din oficiu se escrie concurs, cu termen de 30 de zile, dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala“.

Beneficiul constă din:

1. Una sesie parohială.
2. Dreptul de pășunat aparținător sesiei.
3. Birul legal.
4. Stolele legale și
5. Intregirea dotației proțești dela stat.

Alesul preot este obligat: a-și plăti toate dările după beneficiul său, și a catehiza la școalele unde va fi ordonat de superioritatea sa.

Parohia e de clasa primă. Dela recurenți se cere cvalificația normată în concluzul Nr. 84/1920 al Sinod eparhial.

Reflectanții din alte dieceze, numai cu invoierea Veneratului Consistor diecezan pot concura.

Concurenții după ce vor dovedi protopopului concernent îndreptățirea și cvalificația cerută, pe lângă observarea strictă a dispozițiunilor din §. 33. din Regul. par., se pot înfățișa în sf. biserică din Macea spre a cânta oficia și a cuvânta.

Rugările de concurs ajustate cu documentele necesare și cu atestat de serviciu de până acum, se vor înainta în termenul concursual protopopului ort. român din Arad.

Trăian Vașian m. p. protopopul Aradului.

—□—

3—3

Redactor responsabil: **SIMION STANA** asesor consistorial

Censurat: **Censura presei.**